

“ANONİM HALK EDEBİYATI ÇALIŞMALARININ YÜZ YILLIK BİLANÇOSU”

Başlıklı Çağrılı Konuşmacı Prof. Dr. Şeref BOYRAZ’ın Yazdıklarına Katkılar

Çağrılı konuşmacı Sayın Prof. Dr. Şeref BORAZ’a yukarıdaki başlık altında verdiği bilgiler için teşekkür ediyorum. [Ben önce ilgili makalenin başlığında yer alan “halk edebiyatı” teriminin ne zamandan beri kullanıldığına kısaca değinmek istiyorum. Başlangıcı İslamiyet öncesine kadar uzanan halk edebiyatı ürünlerinin yer aldığı ilk yazılı kaynak-Göktürk Kitabeleri bir yana bırakılırsa- Kaşgarlı Mahmud’un *Divan-ı Lügati’t Türk* adlı eseridir. Bu eserde yer alan koşuk, sagu, sav, destan gibi daha sonra da Türk halk edebiyatının birçok ürününün ilk örnekleri kabul edilen pek çok ürün vardır. Zaman içinde farklı alanlarda ve daha çok İran ve Arap edebiyatı etkisinde gelişen klasik Türk (divan) edebiyatı yanında, Türk halk edebiyatı da bir bakıma İslamiyet’ten önceki Türk edebiyatının bir devamı olarak varlığını kesintisiz bir biçimde sürdürerek günümüze kadar gelmiştir. Bu kesintisizliğe rağmen klasik Türk (divan) edebiyatı alanında eser vermiş olan aydınlar içinde halk edebiyatını gündeme getiren ilk isim Ziya Paşa olmuştur. Ziya Paşa “Şiir ve İnşâ” başlığını taşıyan meşhur makalesinde bizim gerçek edebiyatımızın halkın ortaya koyduğu ürünler olduğunu belirtmiş ve dikkatleri bu ürünler üzerine çekmiştir.]

[Ziya Paşa’dan sonra Rıza Tefvik, Ziya Gökalp ve M. Fuad Köprülü gibi araştırmacılar anonim Türk halk edebiyatını, yani “folklor”u bir bilim olarak ele almak gerektiği üzerinde durarak bu konudaki derleme ve araştırmalara dikkat çekince, halk edebiyatı üzerinde ciddi çalışmalar başlamıştır. Böylece halk edebiyatı XX. yüzyıl başlarından itibaren yerli ve yabancı araştırmacılar ve ilim adamları tarafından ilgi görmüş ve –bazı üniversitelerde yapılan birkaç çalışma bir yana bırakılırsa- kesin olarak 1960’lı yıllardan itibaren üniversitelerimizde ders olarak okutulmaya başlanmıştır. Halk edebiyatı alanındaki çalışmalar gerek Batı etkisindeki Türk edebiyatı gerek klasik Türk edebiyatı ve gerekse dil alanındaki çalışmalar gibi köklü bir geleneğe dayanmadığı için ileri sürülen görüşler ve yapılan tasnifler Sayın Boyraz’ın metninde de yer alan tasnifler gibi henüz tam bir kabul görmemiştir.]

[“Halk edebiyatı” teriminin ilk defa nerede ve kim tarafından kullanıldığı bilinmemekle beraber Rıza Tevfik *Peyam* gazetesinin 20 Şubat 1329 / 5 Mart 1914 tarihli 20. sayısının “edebî ilave”sinde yer alan “Folklor-Folklore” başlıklı makalesinde folklor kelimesini daha sonra benimsenen “halkbilim” karşılığı olarak kullanmış ve bu konuya dikkat çekmiştir. M. Fuad Köprülü “Türk Edebiyatında Âşık Tarzının Menşei ve Tekâmülü Hakkında Bir Tecrübe” adını taşıyan makalesinde (*Millî Tetebbular Mecmuası*, c.I, nr. 1 [Mart 1915-Nisan 1331], s. 5-46) sözlü halk edebiyatının halkiyyat içinde yer aldığını belirtmiş ve âşık edebiyatını halkiyata dahil etmemiştir. Fuat Köprülü ilk baskısı 1926 yılında yapılan *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde “halk edebiyatı” terimini birkaç defa ve bir keresinde de tırnak içinde (s. 156), daha sonra da sık sık kullanmış; ancak bu terimin kapsamı hakkında herhangi bir bilgi vermemiştir.]

Hemen Sayın Prof. Dr. Şeref Boyrız’ın anonim halk edebiyatı için verdiği “Sözlü kültür ortamında üretilip tüketilen, zamanla ilk yaratıcısı unutilan, dolayısıyla halkın ‘edebî zevk, terbiye ve tefekkür’ imbiğinden geçerek halkın ortak malı hâline gelen edebî eserler bütünü ve bu bütünü inceleyen bilim şubesi” şeklindeki tanımı üzerinde duracağım: Öncelikle “tüketilmek” kelimesinin bu tanımda yer alamayacağı kanaatindeyim. “Tüketmek” kelimesi sözlüklerde 1.Kullanarak bitirmek, hepsini harcamak. 2.mec. Yok etmek, bırakmamak, şeklinde iki anlamıyla; “tüketilmek” kelimesi ise “tüketmek işi yapılmak, bitirilmek, yok edilmek” anlamıyla verilmiştir. Kaldı ki özellikle anonim halk edebiyatı ürünleri ileride de değineceğim gibi klasik Türk (divan) edebiyatı ve Batılılaşma dönemi Türk edebiyatı ürünleri gibi tamamlanmış, yani son şeklini almış ürünler olmadığına göre “tüketilen” ürünler olamaz. “Tüketilen” kelimesi yerine, kanaatimizce “geliştirilen” kelimesinin kullanılması daha uygun olurdu. Bu tanımda eksik olan bir diğer husus da halk edebiyatı ürünlerinin ortaya konulup geliştirilmesinde geleneğin çok önemli bir yeri bulunduğu hâlde “gelenek”ten söz edilmemesidir. Tanımda geçen “sözlü kültür ortamı” yerine “sözlü gelenekte” ya da “sözlü kültür ortamı” ifadesine “gelenek” kelimesi ilave edilerek “sözlü kültür geleneği ortamında” şeklinde olmalıydı. Bu açıklamalardan sonra anonim halk edebiyatı “Sözlü gelenek içinde halkın edebî zevkini karşılamak için halk tarafından üretilip geliştirilen, zamanla ilk yaratıcısı unutilan ve halkın edebî zevk, terbiye ve tefekkür imbiğinden geçerek anonimleşen edebî ürünler bütünü” şeklinde tanımlanabilir.

[Burada çağrılı konuşmacı Sayın Boyraz'ın söz konusu ettiği “anonim halk edebiyatı” ve “halk edebiyatı” terimleri üzerinde de durmak istiyorum. Yunancadan Latinceye, Latineden de Fransızcaya geçmiş olan “anonim” kelimesinin karşılığını Ahmet Vefik Paşa “isimsiz” olarak vermiş, “anonim kitap” için de “müellifinin ismi mektum” demiştir. *Redhouse*'ta anonim kelimesinin karşılığı “yargının ve yapanının adı bilinmeyen ya da belirtilmeyen; imzasız, isimsiz” diye verilmiş; aynı kelimeyi Şemsettin Sami “isimsiz, ismi belli ve mezkûr olmayan” şeklinde anlamlandırmıştır. Hüseyin Kâzım Kadri ise anonim kelimesinin anlamını “adsız, adı olmayan” olarak vermiştir. Zenker'in Türkçe-Arapça-Farsça sözlüğünde bu kelimenin yer almayışından hareketle anonim kelimesinin XIX. yüzyılın II. yarısından itibaren kullanılmaya başlandığını söylemek mümkündür. O hâlde anonim teriminin Türkçedeki kullanımı, halk edebiyatı teriminin Türkçede kullanımından daha eskidir ve birtakım karışıklıklara meydan vermemek için de halk bilimi karşılığı olarak “anonim halk edebiyatı” ibaresi kullanılarak genel anlamdaki “halk edebiyatı”yla karıştırılması önlenmiş olur.]

[Çağrılı konuşmacının (s. 4'te) halk edebiyatını tasnif ederken Mehmet Aça ve dğrl.ne katıldığını görmekteyiz. Bu tasnifte halk edebiyatı önce kendi içinde a. Anonim halk edebiyatı, b. Ferdî halk edebiyatı şeklinde ikiye ayrılmış; ferdî halk edebiyatı da “âşık edebiyatı” ve “tekke edebiyatı” olarak yine iki ayrı başlık altında gösterilmiştir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus, tekke edebiyatında ferdî ürünler yanında, anonim ürünlerin de yer aldığının görmezlikten gelinmesidir. Nitekim S. Veyis Örnek'in tasnifinde ilahiler “anonim türler” içinde gösterilmiştir.]

[s. 5'te çağrılı konuşmacı M. Doğan'ın tasnifinden olumlu anlamda “dikkat çekici bir tasnif” diye söz etmektedir. Bu tasnifin ilk sırasında “manzum türler” adı altında verilen ürünlerden türkü ve mâni bir nazım türü değil, bir nazım biçimidir. Aynı tasnifte halk hikâyelerinin kapsamı da tartışmalıdır. Kanaatimizce halk hikâyeleri de tıpkı halk tiyatrosu gibi konu bakımından birtakım alt şubelere (kahramanlık hikâyeleri, dinî-destani hikâyeler, dinî-sosyal-ahlaki hikâyeler, aşk hikâyeleri, serküşteler) ayrılmalıdır (halk hikâyelerini kaynakları bakımından da birtakım alt kollara ayırmak mümkündür).]

[Çağrılı konuşmacı s. 6'da verdiği Sakaoğlu'nun ikinci tasnifinde "C. Manzum olarak Kurulanlar" başlığı altında bir halk edebiyatı nazım türü olan ninni ve ağıtlar verilmiş; ancak anonim halk edebiyatının diğer türleri olan taşlama, koçaklama ve güzellemeden söz edilmemiştir. S. 6'da çağrılı konuşmacı Sakaoğlu'nun tasnifinin küçük farklarla Nurettin Albayrak tarafından da verildiğini belirtmiştir. Oysa bu iki tasnif arasında dikkat edilirse çok önemli farklar vardır. Albayrak manzum ürünleri kendi içinde nazım biçimlerine göre ve nazım türlerine göre sınıflandırarak hâlâ bir kargaşa olarak devam eden biçim ve tür ayırımına dikkat çekmiştir. Bu dikkat Sayın Boyraz'ın verdiği tasniflerin hiçbirinde yoktur ve dolayısıyla tasniflerin tamamında anonim halk şiirindeki biçim ve tür kavramları birbiriyle karıştırılmıştır. Diğer taraftan Sakaoğlu tekerlemeleri "manzum olarak kurulanlar" başlığı altında vermiş ki tekerlemelerin manzum örnekleri kadar mensur örnekleri –bilhassa masal tekerlemeleri- de vardır. Albayrak ise tekerlemeleri "nazım-nesir karışık olanlar ya da nesir olanlar" başlığı altında vermiştir. [Sakaoğlu deyimleri de "manzum ve mensur şekilleri olanlar" başlığı altında vermiş. Deyimlerin manzum şekli var mıdır? Bir sözde, bilhassa atasözlerinde bazı secilerin kullanılması, o sözün manzum olduğu anlamına gelmez. Bundan dolayı manzum kabul edilen pek çok atasözü aslında manzum değil, akılda daha kolay tutulması için kullanılan secilerden dolayı "manzum görünümlü" sözlerdir.]

Üzerinde durulması gereken tasniflerden biri de Prof. Dr. Özkul Çobanoğlu'nundur. S. 7'de verilen bu tasnifte "A.Nazım" başlığı altında koşuk, sagu, koşma, mâni, ağıt, türkü, destan, ninni verilmiştir. Bu ürünlerin aynı başlık altında verilmesi iki yönden tenkid edilebilir: Birincisi, koşuk ve sagu, İslamiyet öncesi Türk edebiyatı ürünleri olup, koşukların bugünkü koşmanın ilk örnekleri olabileceği şeklinde bir kanaat vardır. Sagular ise bugünkü ağıtların ilk örnekleridir ki klasik Türk (divan) edebiyatında ağıtın karşılığı "mersiye"dir. Bilhassa vurgulanması gereken bir husus da bir âşık edebiyatı nazım biçimi olan koşmanın anonim Türk halk edebiyatı ürünleri arasında ne aradığıdır? İkincisi ise aynı başlık altında Türk halk şiirinde bir türün karşılığı olan ağıt ve ninni verildiği hâlde –ki Sakaoğlu ve diğer birçok tasnifte de aynı durum söz konusudur- neden güzelleme, koçaklama, taşlama verilmemiştir? Çobanoğlu'nun "B.Nesir" başlığı altında verdiği ürünler ise şunlardır: mit, efsane, memorat, masal, fıkra, sayışmaca, hikâye, tekerleme, atasözü, deyim, bilmece, dua, beddua, küfür, argo. Sözü fazla uzatmamak için "nesir" başlığı altında verilen bu ürünlerden sayışmaca, hikâye (kahramanlık hikâyeleri, dinî-destani hikâyeler, dinî-sosyal-ahlaki hikâyeler, aşk hikâyeleri ki bunlar ya nazım-nesir karışık ya da tamamen manzumdur), tekerleme ve bilmecenin yalnız nesir olduğunu söylemek mümkün değildir.

[Erman Artun da (s.7) “1.Nazma dayalı ürünler” başlığı altında türkü, mânî, ninni, ağıt, tekerleme, çocuk sevmeleri/okşamaları vermiş; burada da bir tür olan ninni ve ağıt verildiği hâlde, güzelleme, koçaklama, taşlama verilmemiştir. Hem nazım hem nesir örnekleri bulunan tekerlemelerin nazma dayalı ürünler içinde gösterilmesi de üzerinde durulması gereken diğer bir husustur. Artun’un “3.Nesre dayalı ürünler” başlığı altında verdiği ürünler içinde halk hikâyelerinin yer alması da tartışmaya açık bir durumdur.]

[s. 7’de Doğan Kaya da Anonim halk şiiri başlığı altında ağıt ve ninni türlerini verdiği hâlde, diğer halk şiiri türleri olan güzelleme, koçaklama ve taşlamayı vermemiştir. Kaya’nın aynı başlık altında verdiği “düzgü” ise Nail Tan’ın “ölçülü sözler” olarak adlandırdığı birtakım ürünlerdir. Düzgü terimi Doğan Kaya’ya aittir ve kabul görebilecek bir terimdir. Ancak Kaya’nın *Anonim Halk Şiiri* (Ankara 1999) adlı eserine aldığı düzgü örnekleri (s. 403-428) daha çok manzum görünümlü atasözleridir. Oysa düzgüler “Fındık fıstık çıtır çıtır / Hem kan yapar hem ısıtır” ya da “Söz ârifin / Seyran Kâmilin /Laklak ahmağın / İnat cahilin” veya “Kardeş evi kış evi / Etrafı kamış evi / Anan baban yok ise / Şöyle bir tanış evi” gibi ölçülü ve kafiyeli öğüt veren birtakım sözlerden de oluşabilir. Yukarıdan beri tenkit edilen hususlar üç aşağı beş yukarı Mehmet Aça ve arkadaşlarının tasnifinde de vardır (s.8).]

Şimdi Sayın Boyraz’ın tasnifine geçelim: Sayın Boyraz yazısının birçok yerinde ve tasnifinin ana başlıklarında kullandığı “türler” teriminin yerine “ürünler” kelimesini kullanmalıydı. Çünkü “tür” kavramı, şiirde temayı ya da muhtevayı ifade eder. “Söylemelik türler”den “manzum olanlar” başlığı altında verilen ağıt, ninni ve düzgü türdür. Ancak mâninin tür olmadığı kesin, benim kanaatime göre – ki bu kanaatime karşı çıkanlar oldukça fazladır- türkü de biçimi ifade eder. O hâlde bu ürünlerin aynı başlık altında verilmesi uygun değildir. Bu bölümdeki ürünler biçim ve tür olarak ayrılmalı, nazım biçimlerine göre türkü ve mânî; nazım türlerine göre de ağıt, ninni, düzgü, güzelleme, koçaklama ve taşlama verilmeliydi.

Sayın Boyraz’ın “anlatmalık türler” 2. ana başlığı altında verdiği (s. 9) ürünlerin seçimi isabetlidir. Ancak burada bir hususa dikkat çekmek istiyorum: Bu isabetle seçilen ürünlerde “halk hikâyesi” tıpkı seyirlik /oyynamalık türler başlığı gibi alt birimleri bulunan bir ürün olarak ele alınmalıydı. Yukarıda bunun halk hikâyeleri için neden gerekli olduğunu belirttiğimden burada tekrar üzerinde durmuyorum. Sayın Boyraz’ın “Konuşmalık Türler” başlığı altında verdiği “dinî sözler”le kastettiği sanıyorum isimlendirilmeleri belli olan ayet ve hadis değildir. “Dinî sözler” ifadesiyle kastedilen acaba “kelam-ı kibar” olarak adlandırılan büyük ve ulu

sözleri midir ki kelim-1 kibarların söyleyeni bilinmektedir. Sayın Boyraz'ın kast ettiği dua ve beddualar mıdır, üzerinde durulması gerektiği kanaatindeyim.

Sayın Boraz yaptığı tasniften sonra “Yukarıda anlatılanlar, Türk halkbilimi çalışmalarının yüz yıllık serüveni içerisinde anonim halk edebiyatı ile alakalı ne tür çalışmaların yapıldığı, hangi yaklaşımların sergilendiği konusunda bizlere aşağı yukarı bir fikir vermektedir” demektedir. Sayın Boyraz'ın bu kanaatine katılmak mümkün değildir. Zira yukarıdan beri üzerinde durulan ve yer yer tartışılan husus, halk bilimi ürünlerinin tasnifinde görülen problemler olmuştur. Sayın Boyraz'ın buraya alıntıladığım cümlesinden halk bilimi ürünlerinden hangileri üzerinde hangi çalışmaların yapıldığının ortaya konulduğu anlaşılıyor. Kanaatimizce Sayın Boyraz'ın burada bize sunması gereken asıl bilgilerin de bu çalışmalar olmasıydı ve bu çalışmaların en azından bir bölümünün üzerinde durulmasıydı. Sayın Boyraz tebliğinin sonraki bölümlerinde de yukarıda işaret edilen husus üzerinde durmamıştır.

Burada üzerinde durulması gereken en önemli husus, genelde Türk halk edebiyatı, özelde Türk halk bilimi alanlarında yapılan çalışmaların yeterli olup olmadığı hususudur. Önce şunu belirtmeliyiz ki halk bilimi ürünleri “eşsüremlî” değil, yani İngilizcede “fixed text” olarak adlandırılan ve hiçbir zaman söz gelimi *Yaban* romanı ya da *Yaz Yağmuru* gibi bitmiş, son şeklini almış metinler değildir. Halk bilimi ürünleri “artsüremlî”, yani İngilizcede “organic text” olarak adlandırılan ve zaman içinde sürekli değişebilen ve gelişen metinlerdir. Örnek olması bakımından aynı anlama gelen bir atasözünün farklı söylenişlerini dikkatlerinize sunmak istiyorum:

Sac düzen aldı, hamur tükendi; ev düzen aldı, ömür tükendi.
Sac düzene girer, hamur tükenir; iş düzene girer, ömür tükenir.
Sac tava gelir, hamur tükenir; baş tava gelir, ömür tükenir.
Sac tavını bulur, hamur tükenir; insan rahatını bulur, ömür tükenir.
Tandır tava geldi, hamur tükendi; akıl başa geldi, ömür tükendi.

Özür dileyerek atasözleri üzerinde yaptığımız bir çalışmamızda yer alan bir atasözünün bu beş farklı varyantına –ki eserde 18839 atasözüne yer verilmiştir– eser okuyucuya sunulduktan sonra bir dostum bu atasözünün “Demir tava geldi, kömür tükendi; akıl başa geldi, ömür tükendi” şeklinde bir varyantının daha olduğunu haber vererek bir bakıma yapılan çalışmanın tamamlanmadığını ortaya koymuştur. Konunun daha iyi anlaşılması bakımından şunu da ilave etmeliyim: Atasözleriyle ilgili eserimiz yayımlandıktan sonra bizi arama lufunda bulunanlardan veya bizzat kendi derlediğimiz ve kitabımızda yer almayan atasözlerinin sayısı 2.000 civarındadır ki bu da halk bilimi ürünlerinin artsüremlî / organic text olduğunu açıkça göstermektedir.

Türk edebiyatını oluşturan Türk dili, Klasik Türk (divan) edebiyatı, Batılılaşma dönemi (yeni) Türk edebiyatı ve halk edebiyatı alanları içinde en az çalışma yapılan alan halk edebiyatı, dolayısıyla halk bilimidir. Diğer alanlarda üzerinde bilimsel çalışma yapılacak konu hemen hemen kalmadığı hâlde, Türk halk edebiyatı ve halk bilimi alanlarında biraz sonra dikkatlerinize maddeler hâlinde sunacağım çok önemli konular bâkir olarak önümüzde durmaktadır.

1. Atasözleri ve deyimler üzerinde yeterli çalışma yapıldığı söylenemez. Batı ülkelerinde atasözleri üzerindeki çalışmalar “paromyöloji / atasözubilimi” adı altında bir bilim dalı olarak kabul edilmiş ve Türk kültürü kadar eski / verimli olmayan birçok ülkenin atasözleri ciltlerce tutan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Aynı şeyi deyimler için de söylemek mümkündür. [Deyimler üzerinde en kapsamlı çalışma M. Ertuğrul Saraçbaşı tarafından II cilt hâlinde yapılmış (*Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü*, c. I-II, İstanbul 2010), söz konusu eserde 13.000 civarında deyim yer verilmekle beraber, Türkçedeki deyim sayısının 30.000 civarında olduğu sanılmaktadır.]

2. Günümüzde repertuarlarda yer alan türkü sayısının on bin civarında olduğundan söz edilmektedir. Türküler üzerinde yapılmış herhangi bir ciddi çalışmadan söz etmek mümkün değildir. Bilinen iki doktora tezinden birinin çok daha kapsamlı olanı *Notalarıyla Türkülerimiz ve Hikâyeleri* (c. I, Salih Turhan-Kubilay Dökmetaş-Levent Çelik, Ankara 1996; c. II, Salih Turhan-Abuzer Akbıyık-S. Sabri Kürkçüoğlu, İstanbul 2003) adıyla ve iki cilt olarak yayımlandığı için *Türküler Dile Geldi* Merdan Güven, İstanbul 2009) adlı doktora çalışması pek fazla bir anlam taşımamaktadır. Diğer doktora çalışması olan *Türkülerin Dili* Mehmet Özbek, İstanbul 2009) ise kendi alanında ilk olduğu için orijinal bir çalışma sayılsa bile, türkülerin ancak az bir bölümünü kapsamaktadır. Burada bir hususu özellikle vurgulamak istiyorum. Türk kültür ve edebiyatına şöyle ya da böyle hizmet etmiş yazar ve sanatçılar hakkında özellikle son yıllarda kayda değer çalışmalar yapıldığı hepimizin malumudur. Bilhassa halk müziği / halk türküleri alanında gerek derledikleri türkülerle gerekse kaynak kişi olarak her gün milyonlarca insanın türkülerini dinlediği söz gelimi Zaralı Halil Söyler, Diyarbakırlı Celal Güzelses, Malatyalı Fahri Kayahan, Erzincanlı Hafız Şerif, Urfalı Mukim Tahir, Kırşehirli Muharrem Ertaş, Kayserili Hacı Taşan, Hisarlı Ahmet –ki bu isimlere daha onlarca ilave edilebilir- gibi isimler üzerinde kayda değer çalışmaların yapıldığını kim söyleyebilir? Bizim incelediğimiz akademik çalışmalar içinde bilhassa İTÜ Türk Müziği Konservatuvarı’nda yöre türkülerini üzerinde yapılmış yüksek lisans tezlerinden öteye henüz geçilememiştir. Aynı olumsuz durumlar mâni, ninni, ağıt, güzelleme, koçaklama, taşlama için de geçerlidir.

3.Masal ve halk hikâyeleri üzerinde yapılmış birkaç önemli çalışma bulunmakla beraber, bu çalışmaların yeterli olduğu söylenemez. Tekerleme, destan, efsane ve fıkra üzerine yapılmış çalışmalar bilhassa sayı olarak çok yetersizdir. Bu yetersizlik hızla kaybolan bilmece, alkış, kargış, dua ve halk inançları için de geçerlidir.

4.Üniversitelerimizde başlangıcından 2009 yılına kadar “Türk halk edebiyatı” genel adı altında yapılan doktora sayısı YÖK ve İSAM Tezler Veri Tabanı’na göre en az 120; yüksek lisans tezi ise en az 590 civarındadır. Tabi bu sayı günden güne artmaktadır. Ancak bu sayı Klasik Türk (divan) edebiyatı, yenileşme dönemi (yeni) Türk edebiyatı alanlarında yapılan tezlerle karşılaştırıldığında çok yetersizdir. Bir fikir edinebilmek için Hatice Aynur’un *Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları* (İstanbul 2005) adlı eserinde yer alan tamamlanmış doktora çalışmasının en az 455, tamamlanmamış doktora tezleri ise en az 59; tamamlanmış yüksek lisans tezi en az 976, tamamlanmamış yüksek lisans tezi ise 183’tür. Bahriye Çeri’nin *YeniTürk Edebiyatı Alanında Yapılmış Tezler Bibliyografyası (1942-2007)*, (İstanbul 2009) adlı eserinde yer alan bitmiş doktora çalışması en az 533, yüksek lisans tezinin ise en az 2100 olduğu göz önünde bulundurulduğunda her iki alandan da çok geniş olan Türk halk edebiyatı, dolayısıyla halk bilimi alanında yapılan tezlerin sayı bakımından ne kadar yetersiz olduğu açıkça görülmektedir.

5.Türk halk edebiyatı ve halk bilimi çalışmalarında üzerinde önemle durulması gereken konulardan biri de süreli yayınlardır. Ülkemizde çeşitli kurumlar ve kişiler tarafından yayımlanmış, Türk halk edebiyatı ürünlerini, dolayısıyla halk bilimi ürünlerini içeren dergilerin birçoğu üzerinde henüz ciddi akademik çalışmalar yapılmamıştır. [Başlıca dergiler alfabetik olarak şunlardır: *Anadolu Folkloru, Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Çağrı, Erciyes, Folklor, Folklor Postası, Folklor / Edebiyat, Folklor Dođru, Halay, Halk Bilgisi Haberleri, Halk Bilgisi Mecmuası, Halk Kültürü, Halk Ozanlarının Sesi, Halkbilimi, Halkbilimi (Kuzey Kıbrıs), Köz, Millî Folklor, Motif, Motif Akademi, Sivas Folkloru, Türk Etnografya Dergisi, Türk Folklor Araştırmaları, Türk Folkloru ve Türk Halk Müziği ve Oyunları*. Bunlara yurdumuzun hemen her yöresinde yakın zamana kadar çıkmış olan ve halk bilimi bakımından zengin malzemeler içeren yöre dergileri de ilave edilebilir. Bu dergiler üzerinde de yeterli akademik çalışmalar yapıldığını söylemek mümkün değildir.)]

6. 1931 yılından itibaren halkevlerinin yayımlamaya başladığı halkevi dergilerinin sayısı 76’dır. Bunların bir kısmı ancak birkaç sayı yayımlanabilmiş, bir kısmı ise uzun süre yayımlanmıştır. Son dönemlerinde kısmen siyasete yönelen bu dergiler, yurdumuzun hemen her yöresi ile ilgili oldukça zengin halk bilimi ürünleri içermektedir. Bunlar üzerinde de henüz kayda değer bir çalışma yapılmamıştır.

7.Dergilere ilave edilmesi ve mutlaka üzerinde durulması gereken bir diğler çalışma alanı da yıllıklardır. Yıllıklara Türk halk edebiyatı ve halk bilimi ile ilgili özel sayılar ve Kültür Bakanlığı'nın belli periyotlarla çıkardığı ve her biri birkaç sayıyı geçmeyen dergiler de ilave edilebilir. Seminer, sempozyum, şölen, kongre, kurultay; uluslararası Türk folklor kongreleri de Türk halk edebiyatı ve halk bilimine katkıları dolayısıyla üzerinde durulması gereken diğler konulardır. Bunlar içinde özellikle ilki "Uluslararası Türk Folklor Kongresi" adıyla 23-30 Haziran 1975 tarihinde, diğlerleri "Milletlerarası Türk folklor Kongresi"adlarıyla ve belli aralıklarla, sonuncusu ise 18-20 Haziran 2001 tarihinde yapılan ve sayıları altıyı bulan uluslararası kongrelerden de söz etmek gerekir. Bu kongrelerin ilk dördünde sunulan ve oldukça önemli bilgiler içeren bildiriler beşer cilt, son ikisinde sunulan bildiriler ise üçer cilt hâlinde yayımlanmıştır.

9.Bilindiğı gibi Türk halk edebiyatının ve halk biliminin ana kaynaklarının başında cönkler gelmektedir. Sayıları dahi kesin olarak belirlenememiş yüzlerce cönkün her biri yalnız halk edebiyatı ve halk bilimi alanında değil, Türk kültürü alanında da baha biçilemez birer hazinedir. Cönkler üzerinde bir elin parmaklarını geçemeyecek sayıda yüksek lisans çalışması ve makale dışında herhangi bir akademik çalışma yapılmamıştır.

[Sözlerimi bitirmeden önce bir hususu daha vurgulamak istiyorum. Türkiyemizde benim de öğretmenliğimin ilk yıllarından itibaren aralarında yer aldığım folklorcu / folklor derlemecisi öğretmen dönemi 1980'li yıllardan itibaren yerini yavaş yavaş akademisyen folklorculara bırakmıştır. Akademisyen halk bilimcilerin çeşitli şekillerde Anadolu'ya açılmaları ve kendilerini bekleyen halk edebiyatı ürünlerini derlemeleri için fazla zamanları kalmamıştır.]

?[Konuşmamı benim de iki sömestr Türk halk edebiyatı dersi verdiğim İstanbul Kültür Üniversitesi'nin Sayın Rektörü Prof. Dr. Dursun KOÇER'e, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi adına benim de talip olduğum; ancak gençliğinin verdiği enerji ile benden daha hızlı davranarak bu kurultayın burada yapılması için önemli emekler harcayan Kültür Üniversitesi öğretim üyesi sevgili Prof. Dr. Ömür Ceylan'a ve diğler yetkililere; Türk halk edebiyatı ve halk kültürü alanında bir akademi gibi çalışan ve yönetiminde bulunmaktan büyük mutluluk duyduğum Motif Vakfı'na ve bu vakfın Yunus Emre'nin deyimiyle "gönül eri" başkanı Sayın Zeki Baykal Beyefendi'ye, yönetim kurulu üyelerine ve vakıf sekreteri Sayın Sacide Güngör'e teşekkür ederek bitirmek isiyorum.]